

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

-||-

"Οχι, όχι, δὲ γίνεται. Καὶ σ' ἄλλο χωριό, σιμά, νὰ κατεβῆς, πάντα τὸ ἴδιο. Ποῦ νὰ πάω, μὲ τὰ χάλια ποὺ ἔχω, ὅσα μὲ κεῖ, νὰ εἰδωθοῦμε; Μὰ καὶ νὰ μπορούσῃς, ποῦ μ' ἀγίνουρε ἀγριοί; 'Αχ! 'Κωστή μου, δὲν τοὺς ξαίρεις. Ναί, ἴσως — κάποιες εἶσι τὸ σὺλλεγιοῦμαι — ἴσως ἔπρεπε τότες νὰ μὴ σ' ἐμποδίσω νὰ ῥθῇς, σὰ μοῦ τὸ ζήτησες κ' εἴμουρε ἀκόμη ἐπάνω. 'Ισως. 'Αργήσαμε ὅμως τώρα, καὶ δὲν εἶναι πιά καιρός. Κωστή μου, φτάνει μου ἐνῆνα, παρηγοριά μου εἶναι ἀρκετὴ τὸ γράμμα σου ἐκεῖνο τὸ πανάγαθο, τὸ τελεφεταῖο δηλαδή ποὺ διάβασα στὰ βουνά μας ἀπάνω.

Καλὰ ποὺ πράψισες νὰ γύγῃ, προτοῦ σοῦ τὸ πῶ τότες πὼς δὲν ἔπρεπε πιά μὲ κανέναν τρόπο νὰ μοῦ γράφῃς! Τὸ διαβάζω, τὸ ξαναδιαβάζω, τὸ φιλιῶ καὶ τὸ χαδέδω, σὰ νὰ εἴσουνε, γ-ὼς μου, ἐσὺ ὁ ἴδιος σιμά μου. 'Ο νύς μου ἀκόμη δὲν τὸ χωρεῖ, πὼς γίνεσαι τόστις τέτοιον πράγμα, πὼς μπορεῖ νὰ ὑπάγῃς τόση καλοσύνη, ὅση ἔδειξε ἡ χερσὶ σου ἡ μάνα γιὰ σένα, ὅση ἐσὺ μοῦ ἔδειξες, ἀφοῦ ἐσὺ ὅλα τῆς τὰ εἶπες, τῆς ξωμολογήθηκες, τῆς δηγήθηκες τὰ θάσανά μου, τὰ θάσανά μας, Κωστή — κ' ἡ μητέρα σου σ' ἔβαλε νὰ μοῦ γράψῃς πὼς μᾶς δίνει τὴν ἄδεια. 'Αχ! Τὴν ἄδειά της! καὶ τί γελᾷ, ποὺ ἡ δική μου δὲ θέλει; "Ὅπως καταντήσανε τὰ πράγματα σήμερα, καημένε, κι ὀρθόδοξος νὰ γινώσουνε, πάλι τοῦ κάκου. Τοῦ κάκου, σὰν πεισματώσῃ τοῦ ἀνθρώπου ἡ καρδιά — κι ὁ θεὸς Δημητράκης τόκαμε πείσμα. Τοῦ κάκου, σὰ βγῇ στὴ μέση καὶ τὸ φιλότιμο. Τέτοιος ὁ θεὸς μου, μὰ τί τὰ θέλεις, ποὺ ἀκούει τὸν ἀδερφό της ἡ μητέρα. Μὴν τυραγνίσαι, Κωστή μου. 'Αγγέλοι μέσα μου νὰ τραγουδοῦσανε, τόσο καλὸ δὲ πᾶ μοῦ κάνανε σὰν τῆς μητέρας σου τὸ λόγο. Πάντα, πάντα θὰ βλογῶ τὸνομά της, πάντα θὰ τὴ σέβουμαι σὰν ἄγια, σὰν τὴν Παναγιά μας. 'Η ψυχὴ μου λιώνει καὶ πάει, μόφω ποὺ τὸ σὺλλογιόμῃ. ἀγάπη μου μοναδική. 'Αφοῦ ἡ μάνα σου θέλησε, κανέναν δὲν ἔχει νὰ πῇ λόγο, κανέναν νὰ ὑψώσῃ ἡ ὡνή.

Μὰ ἐδῶ εἶσι δὲν τὰ παίρουντε τὰ πράγματα, καὶ σοῦ τὸ εἶπα. Τί μαρτύριο τὸ δικό μας! Καὶ νὰ μὴ σ' ἔχω, καὶ ποτὲ μου νὰ μὴ σ' ἔχω νὰ σοῦ τὸ πῶ, νὰ τὰκούσῃς πόσο καὶ πόσο σ' ἀγαπῶ γιὰ τὸ γράμμα σου ἐκεῖνο τὸ αὐράνιο.

'Η ὥρα δέκα τὸ βράδι. — 'Ἦρθε μὲ τὴν ἀ-
ροιξὴ ἀπὸ τὰ Ἀράκια ἢ Φρόσω, ἡ παλιά μας ἡ φι-
ληνάδα, καὶ νοίκιασε γέτος στὸ Χορεφτό. 'Ἐχτὲς κα-
τέβηκε. Θὰ θυμᾶσαι πὼς μοῦ ἀρέσει κάποιες τὰ τὴ
βλέπω, γιὰτὶ σὲ ξαίρει καὶ σὺ τὴν ξαίρεις, γιὰτὶ
πάντα καλὸ μοῦ λέει γιὰ σένα. Τὰ πόγεμα σήμερες,
ἐκεῖ ποὺ ἀναπατόμουνε μιὰ σιγμὴ στὴν πολυθρόνα
μου, προτοῦ νὰ σοῦ ξακολουθήσω τὸ γράμμα μας, πα-
ρουσιάζοιτο λοιπὸν ἡ Φρόσω, νὰ μὲ πάρῃ καὶ καλὰ
μὲ τὴ δάρκα της, νὰ κάμουνε γῦρο σιάνοιζτό. Κ' εἶσι
πῆγαμε. Πρῶτῃ φορὰ, Κωστή μου, ποὺ μοῦ τυχαίνει
ἀπὸ τὰ τότες ποὺ πῆγαμε μιὰ μέρα μαζί. 'Ακόμη τρέ-
μω, τόσο πολλὴ μὲ τάρσσε κι ἄνω κάτω μ' ἔβαλε. Θυ-
μᾶσαι; Θυμᾶσαι; 'Αχ! τί γλῶσσα καὶ τί φρένη, τί

χαρὰ καὶ τί πόνος νὰ θυμᾶται κανεὶς! Φίλε μου, γί-
λε, θυμᾶσαι τὸ ποδόχρυσον ἐκεῖνο τὸ ἡλιοθασίλεμα,
ποὺ τὸ θαρούσαμε καὶ λιώναμε, ποὺ μᾶς περεχοῦσε
τὴν καρδιά θάνατο καὶ λαχτάρα, θυμᾶσαι τὰ βουνά
τὰ γαυδουσιὰ μας, τὰ χαρτωμένα μας τὰ βουνά,
μὲ τὴ μορφὴ τους τὴν καθάρια, τὴ γρομμὴ τους τὴν
δρομφῃ, ποὺ τὰγαποῦσεν ἡ ψυχὴ μας, ποὺ τὰ κοιτά-
με καὶ χίλια ὄνειράτα μᾶς συνεπαίρνανε, θυμᾶσαι
τὰ γέρι μας τὸ μρωδάτο ποὺ μᾶς μεθοῦσε, καὶ μα-
κριὰ μακριὰ μας, τὸ στερεοφθώρητο κάτω ἐκεῖ τὸν
οὐρανό, ποὺ μόλις μπορεῖς καὶ τὸν ξανοίγεις καὶ ποὺ
τὰ μάτια μας τὸν τηροῦσανε πέρα καὶ πέρα, ὥσπου
νὰ σμιζοῦνε οἱ φυχῆς μας σιὰ πέραντα τοῦ κόσμου...
Μὲ τί δύναμη τὸ νιώθαμε, πὼς τὴν ὥρα ἐκείνη τὴ
μοναδική, ἐμεῖς οἱ δύο μας εἴμεσθα ὁ ἓνας σιὰ σιὰ
χρὰ μέσα τοῦ ἀλλοινοῦ, σὰν ἀλληλοχρῆμενοι!

Γιὰτὶ τόσο γλήγορα νὰ περάσῃ τέτοιον σιγμὴ;
Γιὰτὶ νὰ εἶναι τόσο, μὰ τόσο μακριὰ γεδράτῃ; 'Κω-
στή, Κωστή, 'Κωστή μου, γιὰτὶ πιά νὰ μὴν εἶναι καὶ
τώρα; 'Αχ! πὲς μου το, γ-ὼς μου, δὲ σοῦ ταράζου-
νε καὶ πένυ τὰ πόδαθι τῆς ψυχῆς σου, ὅλα μας τὰ δι-
στυχα τὰ ἱστορικά, σὰν τὰ θυμᾶσαι, σὰν τὰναμελειτᾶς
ἐνα ἐνα; Πὲς μου, τὰ θυμᾶσαι σὰν καὶ μένα; Θι-
μᾶσαι, τώρα ποὺ πιά δὲ μοῦ γράφεις, τὴν ἀγάπη μας,
τὰ ὄνειράτα μας, τοὺς δοκούς μας, τὰ χάδια μας, τὰ
φιλιὰ μας, νὰ θυμᾶσαι, Κωστή μου, ὅπως τὰ θυμοῖ-
σουνε καὶ τότες, σιὸν καιρὸ ποὺ μοῦ ἔγραφε; Πὲς
μου, δὲν πεθαίνεις καὶ σὺ μόνον καὶ μόνο ποὺ τὰ θυ-
μᾶσαι; Μὰ ποῖος μπορεῖ κιόλας νὰ γαπηθῇ ὅπως ὁ
γαπηθῆκαμε, κ' ἔπειτα. Ξαγνικά, εἶσι ἀπὸ τὴ μὴ μέ-
ρα σὴν ἄλλην, νὰ ξεχάσῃ; "Οχι, όχι, δὲν εἶναι, ἀ-
δύνατο νὰ εἶναι τέτοιον πράγμα, καὶ δὲ γίνεται. Θὰ
εἶτανε πρωτάκουστο, θὰ εἶτανε τέρας. Μιὰ καρδιά
σὰν τὴ δική σου, γιὰ νὰ δοθῇ, ὅπως μοῦ τὴν ἔδωσες
μιὰ μέρα, δίνεται γιὰ τὴ ζωὴ διήνε. Κωστή, μ' ἀ-
γαπᾷς, μ' ἀγαπᾷς σὰν καὶ ποῦτα, τὸ νιώθω καὶ τὸ
ξαίρω. Μ' ἀγαπᾷς καὶ φοβερά θὰ κλάψῃς, σὰν πε-
θάνω, καὶ δὲ θὰ τὸ πιστέβῃς πὼς εἶμαι πεθαμμένη.
Ναί, μ' ἀγαπᾷς. Κωστή, λήστευμένε μου, δὲν εἶναι
ἀλλήθεια; "Ελα, ἔλα, όχι! ἀκόμη μιὰ φορὰ, πρὶν πε-
θάνω, ἔλα σιγὰ νὰ μοῦ τὸ πῇς, μὲ τὰ μάτια σου σὺ
μάτια μου μπηγμένα, μὲ τὰ χεῖλια μου σὺ χεῖλάκια
σου, μὲ τὴν ψυχὴ μου σὴν ψυχὴ σου σταλαγμένη. ἔ-
λα, ἔλα, σὰν καὶ τότες. 'Αχ! εἶναι ἄσπλαγγο, εἶναι
φρένη τὸ διάστημα ποὺ μᾶς χωρίζει, ποὺ ὅλα τὰ
φταίει! "Ὀνειρο μαγεφτικό, ἀτέλειωτῃ γλῶσσα θὰ
εἶτανε ἡ ζωὴ μας, ἂν εἴσουνε πλάγι μου, ἂν εἴμου-
νε γυναικα σου. Τίποτα, κανένα κακό, δυστήγημα κα-
νένα δὲ θὰ παθαίναμε ποτὲ μας.

'Αγαπημένε μου ἐσὺ, ἔλα τώρα πιά κ' ἐνα μυστικὸ
μου νὰ σοῦ πῶ. ἀφοῦ δὲν ἔχω σήμερα πιά κανένα λό-
γο νὰ σοῦ τὸ κούψω. Θυμᾶσαι σὰ μοῦ ἔλενες νὰρθῇ
νὰ φύγω, νὰ φήσω τὸν τόπο μου καὶ τοὺς δικούς μου,
καὶ σοῦ ἔλεγα όχι, πὼς δὲν μπορούσα; Μέσα μου ὅ-
μως ἔλεγα πὼς κατόπι, καμιά μέρα, μπορούσε κι ἄ-
σπὸ νὰ γίνῃ. πὼς θὰ τόκανα κι ἀπὸ κατόπι, μιὰ καὶ
τὸ ἴδελες. Γιὰτὶ νὰ μὴ σοῦ τὸ γράφω ἀπὸ τότες φε-
νερά; 'Ισως γιὰτὶ δὲν τοῖμοῦσα. Καὶ σὲ πίκρανα.

καιμένη μου εσύ, και μου ξεγραφες πώς δε σ' αγαπούσα, για να σου ταξηνητώ. Κι ωστόσο σιγνά μοναχική μου το συλλογιόμουνε να πάω και να σε δω, γιάνει να μη με βαστούσε πιά τίποτις εδω. Δεν μπορώ να καταλάβω πώς σου τακρυβό, που σου ταλέγα όλα μου εσένα, και πώς διαν ο ίδιος εσύ μου μιλούσες για τα κατοπινά μας, δε σου ξανοιγόμουνε παστρικά.

Και γώ δεν ξαίρω. Ίσως το φροδομουνε, φως μου, να σου δείξω την αδυναμία μου μαζί σου και τη δύναμή σου απάνω μου την τρομερή, άμα γύρεδες τίποτις από μένα. Τρελή που είμουνε και δαν ταβλεπα τί περιτιτό που είτανε, τί μπόσικο να πολεμώ και να σου αντίστέκουμαι. Σε πείραξα εσένα, τον αγαπητό μου εσένα, το λατρεμένο μου. άφ' το κέσδισα. Ή καιμένη ! "Οσο πιά αδύνατη ένωθα πώς είμουνε, τόσο περσιότερο πολεμούσα και προσπαθούσα να το κρύψω. Τί τα ήθελεις; Δεν είσουνε δώ, δε σε είχα, μακριά μακριά τα ματάκια σου από μένα, και μακριά σου μου λείπουνε όλα, μου λείπει το θάρρος, μου λείπει και η ζωή.

Αργότερα το κατάλαβα μονάχα, τώρα το καταλαβαίνω, πώς διαν τύχη και αγαπηση γυναίκα όπως εγώ σ' αγαπούσα, τίποτα πια δεν πρέπει να λογαριάζω για δάφηνε, μήτε φαιελιά, μήτε πατρίδα, μήτε θρησκεία. Μόνος και μόνος ο αγαπημένος στον κόσμο είναι άξιος να γλυτώση τη γυναίκα που θνσιάζεται γ' άφ' ότνε — ή και να την καταστρέψη, γιατί δξω από τον αγαπημένο της τίποτα πια και κανένας δεν υπάρχουνε για την παραιτημένη, για την έρημη.

Ναι, από την ώρα που σ' αγαπήσα, έφ' ότνε άφαισιήκανε από μισοστά μου όλα κι όλοι τους. Έσύ έγινες άξια ο κόσμος για μένα, το ουρανόθαλασσον εσύ. Από τότες στην ψυχή σου μέσα μονάχα ζητούσα και λάτρεθα και προσκυνούα το Θεό. Έγινες ή θεογένη, ο λατρεμός, ή ζωή μου. "Αν υπάρχη ένας Θεός, θα ζουλέβη για τέτοια μιαν άγάπη, γιατί ποτές από ανθρώπινη καρδιά δεν ανέβηκε ίσια με τα πάνω τέτοιος ύμνος, τέτοιος ψαλμός. Σ' αγαπώ, και λιώνω σαν το συλλογιόμμαι πώς για σένα πεθαίνω, άφ' ου να ζήσω για σένα κι από σένα δεν μπορώ. "Αχ ! να το ήξαιρες τί αδιάφορο που μου είναι να νιώθω πώς κάθε μέρα είμαι κάτι πιά αδύνατη, κάτι πιά άφρωστη. Κωστή μου ! Δεν μπορώ πιά μου. Θα το ήθελα μιαν ώρα προτίτερα να τελειώσω. "Αχ ! Κωστή μου εσύ, τότε, τότε τα μάτια μου άφ' τα μου τα κατακλαμένα, που τα κουράσανε τα δάκρυα τα πολλά, τότε θα τα σφαλοίξω για να μην τανοιξω πιά ; Πότε, άχ ! πότε ή βασανισμένη μου, ή καταπονεμένη μου ή ψυχή θαποκοιμηθ' ή πια για πάντα με τονειρό της το μαγεμένο, τονειρο της άγάτης μας το θεόγλυκο; "Αγάτη φουτόλαμπη, άγάτη μακάρια ! "Η άγάτη που μ' έκαψε από την πρώτη ώρα που σε είδα ! Κωστή μου, μισοστά στην ώρα εκείνη που μου την έχεις χαρισμένη με την άγάτη σου μαζί, τί νόημα έχει και τί μπορεί να είναι ή φτωχή μου ή ζωή που σου χαρίζω ;

Τεταότη, ώρα δυόμισι τ' άπόγεμα. — Έδω, στη μοναξιά μου, όσο βαστούνε άφ' ότνε οι έρημες οι μέρες κ' οι δύσκολες οι νυχτιές μου, περνά τις μακρινές τις ώρες συμαζωμμένη, τυλιγμένη στην άνάμνηση μέσα, του πανάγαθού μας του καιρού, στην

άγάτη σου μέσα, Κωστή μου, σαν κοινοκλιωμένη. Το νιώθεις; Το νιώθεις πόσο σ' αγαπώ; "Αχ ! πές μου. Έσύ; Νιώθεις πόσο μου καίει την καρδιά μου ή φλόγα, τί πάθος έξαίσιον, τί τρομεράδα συνάμα, τί γλυκούς λογισμούς και τί χάδια, τί άπερωστο πόθο έχει μέσα της για σένα της Μύρως σου ή ψυχή, που είναι άλάκαιρη δική σου, ή καιμένη ψυχή που ποτέ της δε γνώρισε κανέναν άλλονε από σένα ; "Οχ ! τί λόγια, Κωστή μου, θέλεις να σου το πουνε το τί μου γίνεται στην έρημη την καρδιά μου που ξεχειλίζει, σαν ποτήρι γεμάτο νερό, στην καρδιά μου που ήσυχαιήσυχαι και με ούράνια ήδονή, λιώνει για σένα και πάει ;

Και τί λόγια θα μπορέσω ποτέ μου να δω, για να μάθης τη λαχτάρα τη θεότρελη, τη μάδση την άπελπισιά που μου νυχώνεται στα σπλάχνα και που με καταστρέφει ; Δε θα σε ξαναδιώ πιά, ποτέ μου, ποτές, δε θα σε ξαναδιώ πιά μου, εσένα που λωλά σ' αγαπώ, που προς εσένα τα χέρια μου απλώνω, να σε πιάσω ! Πές μου, γνωρίζεις πιά τρομερό μαρτύριο, μαρτύριο που να σου θερίξη πιά θάρραρα τα σωδικά σου; "Αχ ! να σε ξανάβλεπα, να μου είτανε δυνατό να σε ξανάβλεπα, κανε μιαν στιγμούλα, Κωστή μου ! Κι ωστόσο του κάκου ! Του κάκου, ναι, και σαν το συλλογιόμμαι, πώς να μη μου φαρμακόση τέτοιος λογισμός τις ύστερες τις μέρες μου άφ' ότνε ; "Αδύνατο πια τώρα, όσο κι αν το ήθελα, όσο κι αν το θέλεις ο ίδιος, αδύνατο πια και δε γίνεται. "Αφ' ότνε εδω μήτε το βλέπουνε πώς πεθαίνω, και να το βλέπανε, θα έλεγε ο θεός πώς δεν το καταδέχεται ή έβγενεία του να πη άξια ο κόσμος πώς ή ανιρία του τρελαίνεται για έναν ξένο και πώς θα πεθάνη, ή δεν την πάση άφ' ότνε. "Ορθόδοξος να γινόσουνε, δε θα άλλαζε γνώμη, γιατί θα έλεγε τότες πώς σε παρκαλέσαμε, και να μην τακούση τέτοιο πράμα.

Προτού έρθη, έπρεπε να φύγω. Μά είτανε, βλέπεις, κ' ή μητέρα. Τί λωλή, που πρόσεξε στους άλλους κι όχι σε σένα, μόνο και μόνο ! Σε σένα μισοστά, τί θα πη μάννα και τί θα πη κύρης ; "Οχι, δε θέλησα. Και τώρα ! "Οχον ! μήτε να το βάλω με το νού μου, πώς μπορείς να ρθής, γιατί αν τύχη κ' είσινε δώ, μήτε θα μ' έβλεπες. Έγώ μπορέι από τη μιαν ήξα στην έβλησε και να ξεφυγίσω, και τότες. ούτε το λείγανό μου, Κωστή, νακολονθήσης δε θα δύ' νόσουνε, δε θα είχες το δικαίωμα ! Καλά κάνω το λοιπόν ή όχι, να σου φωνάζω να μην έρθης ; Φρίκη, φρίκη σωστή ! Έπρεπε τότες αλήθεια, διαν εσύ τ' όλεγες, να σ' άφίσω να ρθής ή να ρθ' ός προς εσένα. Είχες δικίον πάντα και πάντα εσύ. Μη θυμώσης μαζί μου, συχώρεσέ μου το, Κωστή. Ποιός ξαίρει ; Κάλλια ίσως να πεθάνουμε δίγως να μπορέση στον κόσμο κανένας τόσο δα να μ' άς κατηγορήση, να πη το παρκαμικρό εναντίο μας.

Πρώτος εσύ τίποτα δε θα ήθελες να είπωθ' ή ποτέ μας, τίποτα που να θάληη τονομα τ' όθωνό μας, που να το μικρέψη. Ταπόδειξες κιόλας. Μου άφησες την τιμή μου. Λεφκή, άχάλαστη θέλω στην καρδιά σου την εικόνα μου να φυλάξης και πάντα να με βλέπης όπως είμουνε τη μέρα που ήρθες, και που στα χέλια μου έδωκες το πρώτο σου το φιλή, κατάλεψη κι άδωα σαν την άδωγή.

(Δακλυνθεί)